សេចក្តីផ្តើម ប្រវត្តិសាស្ត្រ

ដោយ : ងិនវុធ

បង្រៀននៅដេប៉ាតឺម៉ង់ប្រវត្តិវិទ្យា នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទ
ភ្នំពេញ និងសាកលវិទ្យាល័យវិទ្យាសាស្ត្រសុខាភិបាល

Introduction

- ប្រវត្តិសាស្ត្រ
  - ★ រឿងរ៉ាវពិតស្តីពីអតីតកាលរបស់មនុស្ស
  - ★ សិក្សាតាមបែបវិទ្យាសាស្ត្រ ស្តីអំពីអតីតកាល របស់មនុស្ស ដោយផ្អែកលើប្រភពអក្សរ

មុខវិជ្ជាដែលត្រូវបានគេយកទៅសិក្សានៅគ្រឹះស្ថានត្តមសិក្សា

- ប្រវត្តិវិទ្យា
- ស្យង់
- គណិតវិទ្យា
- ភាសា
- សិល្ប:

- ការយល់ដឹងពីពិភពមនុស្ស
- ការយល់ដឹងពីពិភពរូបធាតុខាងក្រៅ
- ការយល់ដឹងពីពិភពលោកខាងបរិមាណ
- ការទំនាក់ទំនងជាមួយពិភពលោក
- ការបង្ហាញពីការច្នៃប្រឌិតរបស់មនុស្ស

ហេតុអ្វីបានជាយើងត្រូវសិក្សាប្រវត្តិវិទ្យា

?

និយមន័យ «ប្រវត្តិសាស្ត្រ»(១)

- ក្នុងវចនានុក្រមរបស់គាត់នៅឆ្នាំ ១៨២៨ លោក *ណ្យ៉ាហ៊ីបេសតរ* «ជារឿងសច្ចៈភាពស្របតាមប្រជាជាតិ ឬរដ្ឋនានា ជាការពណ្ណនានូវព្រឹត្តិការណ៍តាមលំដាប់ ដែលវាបានកើតឡើង ដោយបញ្ជាក់ពីហេតុនិងផល ។ ប្រវត្តិសាស្ត្រ ខុសពីទិន្នានុប្បវត្តិ (កំណត់ហេតុ) ទិន្នានុប្បវត្តិទាក់ទងនឹងការពិត និងព្រឹត្តិការណ៍ក្នុងឆ្នាំនីមួយៗដោយគ្មានការសង្កេតរបស់អ្នកកត់ត្រា នៅក្នុងលំដាប់កាលប្បវត្តិដោយផ្ទាល់»

និយមន័យ «ប្រវត្តិសាស្ត្រ»(២)

- នៅឆ្នាំ ១៩១៣ ថា÷ «ប្រវត្តិសាស្ត្រជាប្រព័ន្ធមួយ ដែលគេសរសេរពីរឿងរ៉ាវនៃព្រឹត្តិការណ៍ ជាពិសេស ដែលមានឥទ្ធិពលលើប្រជាជាតិមួយ, ស្ថាប័នមួយ, សង្ស ឬសិល្ប: និងជាធម្មតាត្រូវភ្ជាប់ជាមួយការពន្យល់តាមបែបទស្សនៈវិជ្ជានៃហេតុទាំងឡាយរបស់វា, ជារឿងពិតមួយក្នុងលក្ខណៈខុសពីប្រលោមលោកនិងទិន្នានុប្បវត្តិ ដែលទាក់ទងយ៉ាងសាមញ្ញជាមួយការពិត និងព្រឹត្តិការណ៍ទាំងឡាយក្នុងឆ្នាំនីមួយៗនៅក្នុងលំដាប់កាលប្បវត្តិយ៉ាងត្រឹមត្រូវ ខុសពីជីវប្រវត្តិដែលគេកត់ត្រាជីវិតរបស់បុគ្គលម្នាក់ និងខុសពីសារណាដែលជាប្រវត្តិសាស្ត្រតាក់តែងចេញពីបទ

មុខវិជ្ជាប្រវត្តិសាស្ត្រ (១)

- លោក **កាលីឡេ** បាននិយាយថា ÷ « ប្រវត្តិវិទ្យា គឺល្អឥតខ្ចោះដូចអ្នកប្រវត្តិសាស្ត្រដែលឈ្លាសវៃ និងដែលផ្តល់រង្វាន់ឱ្យមនុស្សតាមរយៈភ្នែក និងព្រលឹង » Galilée said *"Histories are as perfect as the historian is wise, and is gifted with an eye and a soul"* (Galileo Galilée 1564-1642)

មុខវិជ្ជាប្រវត្តិសាស្ត្រ.(2)

- លោក *ពុរចកហារវ៉ាត* ជាអ្នកប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏ល្បីល្បាញម្នាក់ បាននិយាយថា ÷ ចំណេះដឹងប្រវត្តិសាស្ត្រ មិនត្រឹមតែ «ធ្វើឱ្យយើងឆ្លាតនៅពេលអនាគតនោះទេ តែវាធ្វើឱ្យយើងឆ្លាតគ្រប់ពេលវេលា» ដូច្នេះ ការរៀនប្រវត្តិសាស្ត្រធ្វើឱ្យមនុស្ស មានគតិបណ្ឌិត សម្រាប់ត្រិះរិះពិចារណាគ្រប់ពេលវេលា ។

តួនាទី និងសារៈសំខាន់នៃ ប្រវត្តិសាស្ត្រ

- ជាអត្តសញ្ញាណជាតិមួយដ៏សំខាន់ដែលអាចជាមេដែកឆក់ស្រូបឱ្យប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូបរួបរួមសាមគ្គីគ្នា ប្រឆាំងនឹងសត្រូវរួមបាន ឬក៏យ៉ាងហោចណាស់ ដើម្បីជៀសវាងនូវកំហុសច្រំដែលៗនៃប្រវត្តិសាស្ត្រដែរ
- ប្រវត្តិវិទ្យា និងមុខវិជ្ជា៤ទៀតខាងលើ ជាមុខវិជ្ជានាំមុខគេនៃចំណេះដឹងអប់រំនៅសាកលវិទ្យាល័យ និងការស្រាវជ្រាវជាន់ខ្ពស់

ការបណ្តុះនូវតម្លៃសំខាន់នៃវប្បធម៌ចំពោះយុវជន

- សុភាសិតដែលបង្កើតដោយនិពន្ធនាយកអាមេរិកាំង ÷ «ប្រទេសនេះ (សហរដ្ឋអាមេរិក) ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយមនុស្សអង់អាច និងមិនអាចរក្សាការពារដោយមនុស្សកំសាកទ្រមក់ទម្រន់នោះឡើយ» ។

ភស្តុតាងប្រវត្តិសាស្ត្រប្រកបដោយមោទ

- *Jean Bernard “ Le sang et l’histoire”*

  (Les temps d’Angkor et l’hémoglobineE)

- *Bernard-philippe Groslier*

  (Une habileté manuelle hors de pair)

- *Adhémard Leclère*

«Les code cambodgiens»(Le Cambodge..une nation qui fut un grand peuple et qui mérite et notre pour ce qu’elle a fait dans le passé…)

- *Jean Bernard “ Le sang et l’histoire”*

  (*Les temps d’Angkor et l’hémoglobineE*) លោកបានសរសេរថា ឈាមខ្មែរមានធាតុបង្គ្រាប់ឈាមក្រហមប្រភេទ ៤ លោកបានបន្តថា ÷ នៅសតវត្សទី១២ និងទី១៣ ព្រះមហាក្សត្រខ្មែរ តាំងខ្លួនព្រះអង្គជាអធិរាជចក្រវាឡ នៅសម័យនោះចក្រភពរបស់ព្រះអង្គមានទឹកដីយ៉ាងធំទូលាយ ដែលគ្របដណ្ដប់លើវាលទំនាប និងដីសណ្ដទន្លេមេគង្គលើប្រទេសឡាវហួតដល់ក្រុងរៀងចំន្ទ លើអាណាខេត្តខាងកើតនៃប្រទេសថៃ លើទឹកដីមួយភាគនៃប្រទេសម៉ាឡេស៊ី និងប្រទេសវៀតណាមបច្ចុប្បន្ន។

- *Bernard-philippe Groslier*

(Une habileté manuelle hors de pair) ក្នុងចំណោមគុណសម្បត្តិ ដែលខ្មែរមាន គឺប្រាជ្ញាពុំមែនអន់ជាងគេនោះឡើយ ហើយគួបផ្សំនឹងការបុិនប្រសប់ខាងហត្ថពលកម្ម ដែលគ្មានពីរនៅសម័យមួយនោះ ខ្មែរបានក្លាយជាប្រជាជាតិខ្លាំងពូកែបំផុត នៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍នេះ ។

- *Adhémard Leclère*

«ប្រទេសកម្ពុជាធ្លាប់ជាប្រទេសនិតិរដ្ឋមួយ»

ច្បាប់សម័យកណ្តាល សម្រាប់ មនុស្ស និងសត្ត/.

Cambodge.. une nation qui fut un grand peuple et qui mérite et notre admiration pour ce quelle a fait dans le passée, Adhémard Leclère.

- ក្រមទម្រង់ស័ក្តិសម្រាប់បញ្ញត្តិវិនិយការងារស្របតាមតួនាទីខ្លួន និងពាក្យផ្ទៃផ្ទ

- *Adhémard Leclère*

- លោកបានសរសេរជាអាទិ៍ថា៖ *កម្ពុជាធ្លាប់ជាប្រជាជាតិមួយដ៏ធំ យើងកោតសរសើរចំពោះអ្វី ដែលគេបានធ្វើក្នុងអតីតកាល* (ﻫe Cambodge ge.. une nation qui fut un grand peuple et qui mérite et notre admiration pour ce qu'elle a fait dans le passé...)

កំណត់ត្រារបាយការណ៍មួយរបស់អ្នកដឹកនាំបារាំង

- សម័យអាណាព្យាបាល, រាល់ពេលប្រឡងកូនសិស្សខ្មែរតែងតែបានពិន្ទុ ឬនិទ្ទេសល្អជាងសិស្សវៀតណាម និងបារាំងជានិច្ច។ *«សិស្សខ្មែររៀនពូកែជាងគេ នៅក្នុងចំណោមសិស្សចម្រុះជាតិនៅកូសាំងស៊ីន»* ។ រាល់ពេលប្រឡងយកមធ្យមសិក្សាប័ត្រនៅកូសាំងស៊ីន សិស្សខ្មែរតែងឈ្នះសិស្សវៀតណាម និងសិស្សបារាំងជានិច្ច

(ជសៀនតលសៀលèវ៉ាសៃចាមបឿដង៏នៃសឆ្ម្ងរង្ងៃលិèរមេនតួតិនេនតលាតêតពុខខោមនេសជ្ម
ហ្ពុតចាលហ្ម៉ាតនេជ្ម៉ាតួហ្ម៉ានតួហ្ម៉ានដ្ឍហ្ម៉ានតលសៀនតួអ្ម៉ានតិសសតលសៀនតួហ្ម៉ានតិស)

ប្រវត្តិសាស្ត្រ

- ជារឿងរ៉ាវបទពិសោធន៍របស់មនុស្សជាការសិក្សាពីព្រឹត្តិការណ៍ និងសកម្មភាពទាំងឡាយរបស់មនុស្សជាមួយការពន្យល់ពីហេតុ និងផលនៃរឿងរ៉ាវទាំងឡាយ ដោយមិនធ្វើការកាត់សេចក្តីលើតួអង្គប្រវត្តិសាស្ត្រទាំងនោះ ..>

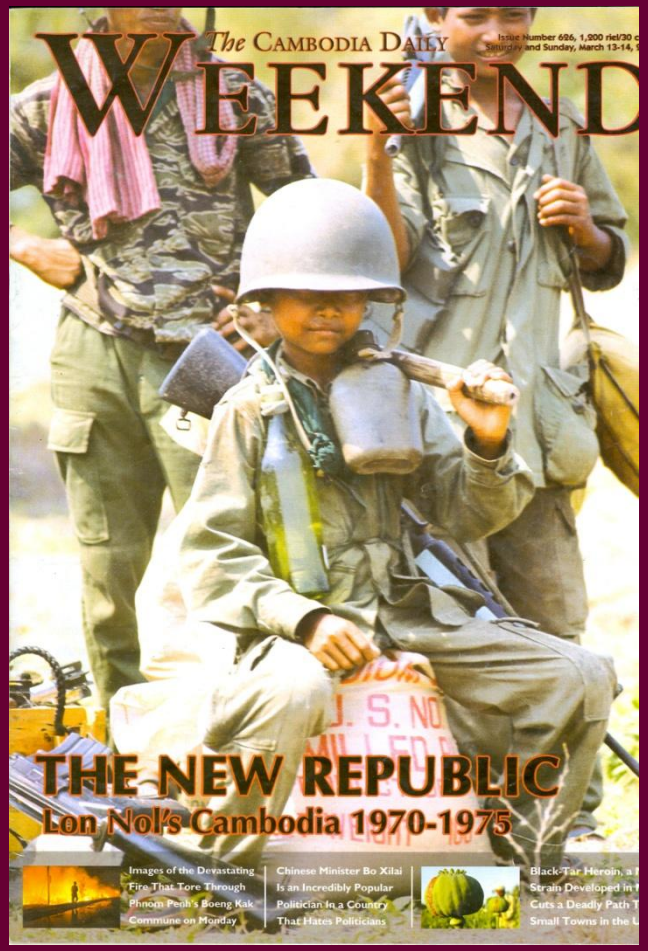

រំលឹកឡើងវិញនូវរឿងរ៉ាវអតីតកាល

- លោក *ច្រៃហារ៉ាវ៉ាដ្ឋីនិសៅចកវ(០៨_០៥_១៩៨៥)* « សម្ភហភាពគ្មានពិរុទ្ធភាពអ្វីទាំងអស់ ។ គឺបុគ្គលជាពិរុទ្ធជន ឬជាជនគ្មានទោសពៃ៍ ។ យើងត្រូវទទួលស្គាល់អតីតកាល ទោះបីកាលនោះយើងនៅជាបឋមវ័យក្តី ហើយទោះបីជាយើងមានឈ្មោះ ឬគ្មានឈ្មោះជាពិរុទ្ធជនក្តី យើងបានរស់នៅជាមួយផលវិបាកនៃអតីតកាលដែលយើងទទួលខុសត្រូវទាំងស្រុង ។

រំលឹកឡើងវិញនូវរឿងរ៉ាវអតីតកាល

យើងត្រូវតែជួយគ្នាឱ្យបានយល់ទាំងអស់គ្នាថា ការរក្សាអតីតកាលឱ្យរស់រវើកនោះ គឺមានសារៈសំខាន់ណាស់ ។ទាំងនេះមិនមែនជំនះលើអតីតកាល ផ្លាស់ប្តូរកែប្រែអតីតកាលទេ ។ ប៉ុន្តែជនដែលបិទភ្នែកមិនមើលអតីតកាល គឺជាជនខ្វាក់ក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន ។ ជនដែលមិនចង់រំលឹកនូវការឈឺចាប់ពីអតីតកាល ជននោះនឹងពើបប្រទះនូវគ្រោះថ្នាក់សារជាថ្មីទៀត ។

ឯកឧត្តម អ៊ីម សិទ្ធ៍ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងអប់រំយុវជន និងកីឬ្យា

ប្រជាពលរដ្ឋនៃប្រជាជាតិនីមួយៗ ត្រូវតែស្គាល់ច្បាស់ប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ខ្លួន ដើម្បីធ្វើជាបទពិសោធន៍ក្នុងការការពារ និងស្ថាបនាប្រទេសជាតិតទៅមុខទៀត ។

សារៈសំខាន់ប្រវត្តិសាស្ត្រក្នុងសង្គមសហសម័យ

- ការអប់រំភាពជាប្រជាពលរដ្ឋ
- ការអប់រំអន្តរវប្បធម៌
- ការអប់រំសន្តិភាព
- ការអប់រំការអត់អោន
- អប់រំឱ្យស្រុះស្រួល និងយោគយល់គ្នា
- ការបណ្តុះបណ្តាលតម្លៃសំខាន់នៃសីលធម៌ដល់យុវជន
- ការអប់រំឱ្យមានមោទនភាពជាវិជ្ជ

ផលប៉ះពាល់នៃចំណេះដឹងប្រវត្តិសាស្ត្រ

- បណ្ឌិត ស៊ិន សំណាង ថា «ប្រវត្តិសាស្ត្រ ជាអាវុធមុខពីរ បើប្រើត្រូវ នាំឱ្យមានប្រយោជន៍ តែបើយើងប្រើខុសវិញ នាំឱ្យអត់ប្រយោជន៍»។
- ស្គាល់ប្រវត្តិសាស្ត្ររុងរឿងរបស់ជាតិ_ពិធីស្បថរបស់តំណាងរាស្ត្រនីតិកាលទី២ ឆ្នាំ ១៩៩៨ នៅមុខប្រាសាទអង្គរវត្ត, ពិធីមុទ្ធាភិសេក (Royal Ablution) ព្រះសិទ្ធិរសស្តេចថ្មី ដោយយកទឹកអម្រឹតមកពីភ្នំគូលេន, ជ្ជយថ៍ៃរក្សា, គោរព
- មិនស្គាល់ប្រវត្តិសាស្ត្រ_ផ្តល់ផលអាក្រក់ដល់សង្គមជាតិ
  - _លួចគាស់, ជីក, ដាប់យកបេតិកភ័ណ្ឌជាតិលក់ឱ្យឈ្មួញបរទេស
  - _ខ្មែរខ្ជះខ្ជុះក្តីព្យាយាមផ្ទាល់ខ្លួន និងការអប់រំខាងស្មារតី_ដើរសុំទានឆ្លងប្រទេស
  - _យុវជនជាច្រើន កំពុងប្រព្រឹត្តិអំពើអបាយមុខ, ជក់គ្រឿងញៀន, ប្រព្រឹត្តិអនាចារ, លួច, ឆក់ប្លន់, ការប់សម្លាប់យកទ្រព្យអ្នកដទៃ

134

9 4 2007

9 4 2007

9 4 2007

9 4 2007

9 4 2007

ផលប៉ះពាល់នៃការអប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រ

- សៀវភៅសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រ តែងមានឥទ្ធិពលខ្លាំងដល់ក្មួនសិស្ស និងអ្នកអាន, ដូចជា សិស្សស្បែកខ្មៅអាមេរិករៀនចាញ់សិស្សស្បែកស, សិស្សថៃកើតគំនិតជាតិនិយមជ្រុលមើលងាយខ្មែរ
- តម្រូវការនៃការសរសេរខ្លឹមសារប្រវត្តិសាស្ត្រ ដែលវិជ្ជមាន និងសហប្រតិបត្តិការជាងមុន
- ប្រទេសជាច្រើនចង់សរសេរប្រវត្តិសាស្ត្រជាថ្មី និងសិក្សាពីចំណុចខ្លាំងរបស់គ្នាទៅវិញទៅមកដើម្បីរៀបចំសៀវភៅសិក្សាថ្មី

ផលជាវិជ្ជមាននៃការអប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រ

- ជួយជម្រុញទឹកចិត្តបច្ចាជន (ជនជំនាន់ក្រោយ) ឱ្យនឹកឃើញពីភាពអស្ចារ្យពីអតីតកាល ជារឿយៗ
- ស្រឡាញ់ និងការពារ អ្វីដែលជាតំបន់ប្រវត្តិសាស្ត្រ និងមរតកវប្បធម៌របស់ជូនតា
- ទប់ស្កាត់ការបំផ្លាញ និងកិត្តិស័ព្ទអាក្រក់របស់ប្រទេស
- ធ្វើឱ្យមានមោទនភាព ថាយើងជាសមាជិកនៃជាតិដ៏អស្ចារ្យ

ផលជាអវិជ្ជមាននៃការមិនស្គាល់ប្រវត្តិសាស្ត្រ

- មិនស្គាល់ពីភាពអស្ចារ្យនៃដូនតាខ្លួន
- បាត់នូវវិញ្ញាណ នាំការអភិវឌ្ឍខ្លួនឯង
- បាក់ទឹកចិត្តក្នុងការងារ

ភាពអាចកែប្រែបាននៃប្រវត្តិសាស្ត្រ

- សៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រ មិនមែនជាគម្ពីរសាសនា ដែលមិនអាចកែប្រែបាននោះទេ
- ការវិភាគ និងសេចក្តីសន្និដ្ឋានប្រវត្តិសាស្ត្រនៅថ្ងៃនេះ គ្រាន់តែជា «ខ្លឹមសារបណ្តោះអាសន្ន»
  - ព្យាធបុរៈ នៅបាភ្នំ តែតាមការស្រាវជ្រាវថ្មី វាគួរតែនៅអង្គរបុរី
  - ប្រវត្តិសង្គ្រាមលោកលើកទី២ កាន់តែច្បាស់និងពិស្តារ ក្រោយពេលសង្គ្រាមចប់កាន់តែយូរ

What This Means

- Add a strong statement that summarizes how you feel or think about this topic
- Summarize key points you want your audience to remember